

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernat)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA

NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

La gran recepta

—Tingui, senyora; prengui aixó, y 's posarà bona en quatre días.

DE DIJOUS A DIJOUS

GRAN fetxa pera Espanya la del passat diumenge Ab unes quantas jornades pel istil, ens rehabilitem als ulls d' Europa y recobrem el prestigi que, segons malas llenguas, vam perdre pels encontros de Cuba y Filipins fa cinc ó sis anys.

El fet ocoregut a San Sebastián, platja de moda y residència d'estiu de tota l'aristocràcia madrileña y demés persones pudientes.

La plassa de toros estava plena de gent, pero no gent vulgar y ordinariota, d'aquesta que hi sol corre quan se lidian Veraguas ó Miuras y mata 'l Cocherito ó 'l Chico de la blusa. La flor y nata de les classes directoras ocupava 'ls millors llocs: el católicissim marqués de Pidal, exministre de Foment; el diputat Urquijo, ilustre representant de la gent d'iglesia; el conde Tal, el baró Qual; tots ells persones discretas y morigeradas, tots ciutadans de primera classe, que contínuament se lamentan, y abrahó, dels aïtats y embrutiment en que les masses viuen.

Per què hi eran allí? El motiu no podia ser més elevat ni més edificant l'exemple que ananthi donaven. Se tractava *nada* menos que de presenciar la lluyna entre un toro y un tigre.

Y quin tigre! Quin toro.. Dos animals complerts, ab tots els requisits que la llei exigeix, forts, ben armats y resolts, segons totes les apariencies, á no deixarse passar la mà per la cara per ningú.

El toro's deya Hurón y exhibia unes banyas més afiladas que la llengua de'n Silvela; el tigre s'amenaça César y estava tan ben provehit d'ungles com de dents.

La lluyna havia de ser, donchs, encarnissada, á mort, y en favor de l'un y l' altre animal s'havien fet ja quantiosas postas.

Ab la promesa d'un espectacle tan artístich y de tan bon gust, «qué té de particular que tota la gent fina y de sentiments delicats hagües acudit á la plassa?

En tot això, comensa l'singular desafío. Hurón embesteix i acorrala á César; aquést se defensa com pot: furiosas banyadas del toro al tigre, violentas gràpades del tigre al toro... Corra la sanch en abundància, els ulls rabiosos de les fieras despedeixen llamps, un espés ambient d'odi y destrucció s'espresa en l'ample circó... ¡Qué bonich, veritat? ¡Qué bonich y civilisador!

De prompte la gavia dintre de la qual lluytan las dugas besties se doblega y's rompe, y tigre y toro surten ensangrentats á l'arena.

Angustiós moment!.. Tothom pert la serenitat, la forsa armada primer que ningú. Bojos, esbarats, els miquelets que hi ha á la plassa pera mantenir l'ordre, preparan el mauser, apuntan un instant y fan foc... Fan foc ab tan diabolich acert, qu'en lloc de tocar al toro ó al tigre, fereixen gravement á una pila d'espectadors, entre ells el serafích marqués de Pidal, el clerical diputat Urquijo y l'enginyer Lizarriturri, que dimara va ser enterrat.

Y aquí, punt..

Es á dir, nó: avans de fer punt, busquéun piano de manubri que 'ns toqui á pas viu la marcha de Cádiz, y units per un mateix pensament, cantém tots á coro:

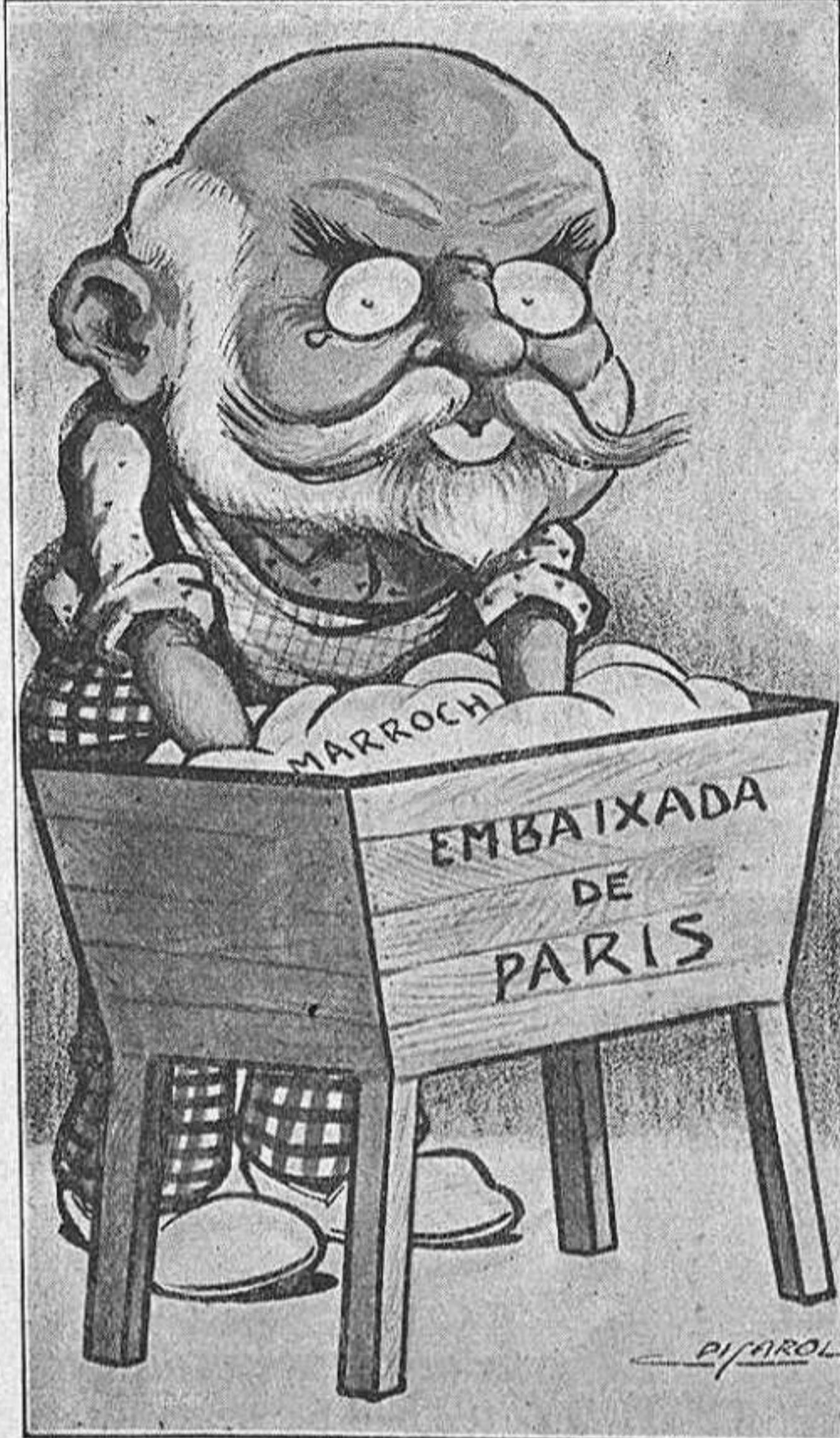
—¡Viva... Es-pa-ña!..

**

S'ha empenyat el papa en buscar les pessigollas á la República francesa, y á jutjar pels vents que corren, acabará per trobárlashí.

El ruidós conflicte dels «bisbes excomunicats», originat aparentment per una insignificancia, està

LA FEYNA DE 'N LEON Y CASTILLO

A veure d'aquest pastís quin pastís ne sortirà.

prendent proporcions colossals y amenassa tenir un desenllaç que 'l Sant pare, tot y sent infalible y trobantse iluminat per l'Esperit sant, no sembla pas haverlo previst.

En mitj de tot, lo més salat d'aquest complicat enredo es que lo que Roma, pel compte que li té, presenta com un assumpte de dignitat y pureza de principis, no es en el fondo altra cosa que una vulgar qüestió de quartos.

Un important periódic estranger acaba d'aixecar la punta del vel. D'un quant temps á n'aquesta part el *diner de Sant Pere* disminueix d'un modo lamentable. Tant es aixís, que buscant fondos y à manera de comissionistas... sense gèneros, varis cardenals viatjan actualment per distintas nacions d'Europa y Amèrica: Vanutelli es á Irlanda, Satalí a Nova-York, Agliardi a Berlín...

A França, sense fer ruido, 'ls bisbes arreplegan lo que poden, estimulant per tots els medis possibles la generositat dels seus feligresos; pero algun d'ells, en primer terme Mr. Geay, bisbe de Laval, fa 'l pagès, y havent enviat fins ara á Roma 300,000 franchs anuals, l'any passat va cometre la grosseria de no enviar-hi sinó 30 mil.

«Volen vestits ofensas més grossa? Roma ho perdonat tot, menys que li toquin la butxaca. Aixís, donchs, suposant que la disminució dels envíos de Mr. Geay se deuen al seu poch zel, ha comensat á acusar-lo de republicà y franc masó y complint en l'anatema, pera millor dissimular, á Monseñor Le Nordez, bisbe de Dijon, un altre republicà, tots dos á Roma, olvidant que, segons el Concordat, aquests mateixos Concordat quals clàusulas tan sovint invocan, els bisbes no poden sortir de França ni rebre ordres del papa si no es ab el coneixement y la conformitat del Gobern.

Y Roma, irritada, amenassant als bisbes, y 'l Gobern de Mr. Combès amparantlos contra les exigències de Pío X, el conflicte va agravantse cada dia més, ab no poca satisfacció dels radicals francesos qu'esperan ab fonament que tot aquest embolic acabarà ab la separació definitiva de l'Iglesia y l'Estat, ideal de totes las democràcias y condició essencial de vida pera la societat moderna.

**

A Espanya també aném per bon camí. Vejin si hi aném, qu'en un discurs que aquest dia va pronunciar en Montero Ríos á Galicia, va declarar ab la major formalitat qu'ell es anticlerical, pero molt catòlic.

«Volen fer el tavor de dirme quina confiança ha de inspirar-nos la sinceritat d'un home que, sense altre objecte que 'l de ferse amics y sumar forças pera escalar el poder, se declara catòlic peis catòlics y anticlerical pels que no 'n son?..

Es lo que deyam. Entre les mostres de *radicalisme* que 'ls nostres demòcrates ens donan, lo que acaba de succeir ab el famós *vot de Santiago* y 'l viatje del nostre governador á Santa Maria de Queralt pera regalar unes casullas á la Verge, ben cego ha de ser l'home de sentiments progressius que no s'affiri en la idea de que sense una escombrada energica y una bona fregada ab sorra y sal-fumant, no es fàcil que netejém may el pis.

PIF-PAF

REVISTA D'ESTIU

LA Cort de viatje per les províncies del Nor-oest d'Espanya, repetintse en més ó menys grau, segons la importància de les poblacions visitades, aquelles mateixas escenes de badoqueria y de aparato teatral que tinguerem ocasió de preseñar aquí, durant el pròxim passat mes de abril.

Els ministres fentse passar la calor, l'un á tal balneari, l'altre á qual platja, frescos com un ençiam posat en remull, sense pensar en res, com no signi en repartir brevas y gangas als parents y amics.

Y en Maura, estufat, satisfat, rebent cada dia als periodistes, y dihentlos y repetintlos que això va bé, admirablement bé, que may havia sigut Espanya tan felissa com ara qu'ell li arregla 'ls competes.

—Tranquilat absoluta.

Aquest es el clixi.

**

Y es veritat.

L'Espanya está tranquila.

Pero no ho está com l'home de salut equilibrada que respira bé, menja ab appetit y digereix ab facilitat. No ho está com el ser orgànic que compleix y realisa les seves funcions ab perfecta regularitat.

Més aviat ha de comparar-se ab el pobre malalt que ha tingut períodes de febra y que al últim ni foras li quedan pera delirar: ab el malalt que resta prostrat, inmóvil en el llit, presa del amodorrament y l'impotència.

Extenuat, sense sanch á las venas, no exhala ni un sospir ni fa un sol moviment.

En Maura 'l descotxa una mica y diu mostrantlo als periodistes:

—Mireuse'l qu'està tranquil! ¡Quin goig que fa!

**

Pot ben gaudir-se de mostrarlo aixís. La malaltia que aqueixa al cos nacional es la seva obra.

Va ser cridat en Maura á cuidar el malalt, á vigorisar el seu temperament, á reconstituir la seva naturalesa, á habilitar-lo pera que pogués cumplir els fins de la vida, y ha fet tot lo necessari per aplanarlo.

No li ha donat fins ara més que discursos, pura

xarrameca de curandero xerraire. Moltas promeses y un sol y tremendo desengany.

—Creu y estigas quiet. La missió de salvarte queda per mi.

Si alguna vegada 'l malalt s'ha remogut li ha fet tapar la boca y li ha manat posar la camisa de forsa.

Per únichs enfermers li ha donat guardias ab el mausser apuntat, polícias ab el garrot alsat, jutxes ab la punta de l'espasa sobre 'l pit. Sempre l'amenaça, la coacció, la violència.

Y per acabar d'abatre y fastiguejar, un núvol de gent negra, una gropada de frares y ensotanats, a punt de ajudarlo á ben morir, per acompañarlo després al cementiri.

**

Mentre tant el patrimoni del pobre malalt ningú cuida més que pera saquejarlo.

Hi ha que fer la vida als que passan plassa d'enfermers y guardians y á tots els paràssits que tenen aquests baix les seves ordres ó que afavoreixen ab la seva protecció, y 'ls bens del poble no arriban pera tant.

No pot traballar. De guanys no n'hi ha per efecte de la crisi. Se necessitan diners y se'n enmatllaven. Las hipòtècas s'ho engluteixen tot.

Y aixís van passant els dies, les setmanes, els mesos, sense un consol, sense un remey, sense un alivi. El mon enter aparta 'ls ulls de aquest espectacle ab llàstima y desprecia. Se 'ns té per irremisiblement perduts. Se 'ns atribueix la pitjor de les dolencias que pot sufrir un poble: l'abulia, l'extinció, l'anorreqement de la voluntat. Se 'ns creu incapaçs de alsarnos y sacudir els flagells que 'ns aniquila. Per tothom aqueixa tranquilitat, que constitueix la glòria y l'orgull del sofista Maura, es el síntoma precursor de una mort inevitable y de una inevitable descomposició.

**

Y no obstant, aixó no pot ser, y aixó no será.

Concentrémons, meditén... pero obrém, que si en la meditació 's pot descobrir un bon camí, en l'accio 's troben la vida y la salvació.

No fa encare un any y mitj qu'Espanya va empender en un rapte d'energia un moviment magnífic que remogut les entranyas de la nació. Al crit de *Unió republicana* van posar-se en peu forças considerables, avassalladoras. En una memorable Assemblea van condensar-se las aspiracions nacionals. S'alsà una bandera honrada, se proclamà una jefatura venerable, y en un instant quedà format un poderós exèrcit.

Ens llanarem decidits á la lluyna dels comicis y vencemre per tot arreu ahont hi ha verdadera opinió, en totes las ciutats vivas y traballadoras, en tota aquella part de la nació que representa forsa, influència y prestigi.

El país que pensa y's preocupa de la sort d'Espanya proclamà á una la necessitat de liquidar els grans desastres nacionals, de residenciar als homes que d'ells siguieren causa eficient, de donar á cada hui son merescut, y de proclamar en fi una nova era de govern, encarnació dels ideals de llibertat, de progrés y de justícia.

Aquell moviment, en bon'hora y tan oportuna iniciat, guanyà en primer lloc al poble, á aquestes masses generoses, d'esperit obert á tots els anhels progressius y emancipadors.

Avuy encare les té y las tindrà sempre, y el poder de aquests elements valiosos serà tant més eficàs, quant més compacte's mantingui la *Unió republicana*.

**

S'ha dit que les masses populars se cansaran al veure que no tenían una immediata realisació las seves aspiracions revolucionàries. Res més lluny de la veritat. Tothom comprehèn avuy que no s'realisa una revolució ab un senzill cop de forsa. No basta un cop de forsa pera cambiar en un instant la manera de ser de una nació, tal com se canvia á un cop de pito, la decoració de un espectacle escènich.

Hem de cavar més fons. Hem de vénixer resistències empedernides, hem de atreure's el concurs de forças que avuy permaneixen inertas y apàtiques ó desconfiades, y en aquesta missió, tant ó més qu'en les nostres predicacions, hem de confiar en els nostres bons exemples: tant ó més qu'en els nostres bons exemples, hem de tenir fe en la acció perniciosa dels nostres enemics, convertits per obra de les seves obres en nostres auxiliars més poderosos.

La desitjada revolució l'aniré m'fent l'uytant cada dia, á cada hora, á cada instant. Si la gota d'ayga forada la roca, bé arribaré a impregnar de ideals republicans la consciència del pais.

**

Estém en ple estiu. Cal traballar.

Alguns dels nostres representants en Corts, que més s'han distingit per les seves condicions d'energia han emprés ja una campanya activa de propaganda. L'intèrpret Lerroux se pot dir que ha sigut el primer. Per les mateixas regions per ahont avuy se passeja la Cort, inflama ab la seva veu ardenta l'esperit del poble, y 's demostra una vegada més que pot més en la consciència popular l'accio del apostolat republicà, que les postisses y aparatosas fastuositats, ab que s'intenta seduir y atraure la impressionabilitat pública.

Que l'exemple del digne diputat per Barcelona trobi molts imitadors, y no podrà gaudir-se en Maura de que tingui al malalt tan tranquil, tan quiet, tan prostrat.

Si 's necessitan revulsius y vexicants per desparir, apliquemlos hi sense vacilar.

Precisament ha quedat sobre 'l tapet una qüestió de la major importància, que ha de ser la base de la nostra campanya y la prenda segura de l'esperada victòria.

Tal com en els diabètics tot se 'ls torna sucra, en la política maurista, tot se torna clericalisme.

El projecte de reforma del Concordat, pendent de discussió pera la pròxima legislatura; aquesta vergonyosa abdicació del poder civil d'Espanya; aquesta subjecció insensata al arbitre del Vaticà; aquesta entrega de la nació á la plaga monàstica es la fossa que s'ha cavat el canceller mallorquí, y en la qual ha de caure inevitablement, si l'Espanya liberal

compleix ab el seu deber, donantli la empenta decisiva.

Davant per davant de la concentració reaccionaria, s'ha de formar la concentració liberal, resolta á tot, y 's formarà.

Aprofitem l'estiu... Y qui estigu per la llibertat vingui ab nosaltres.

P. K.

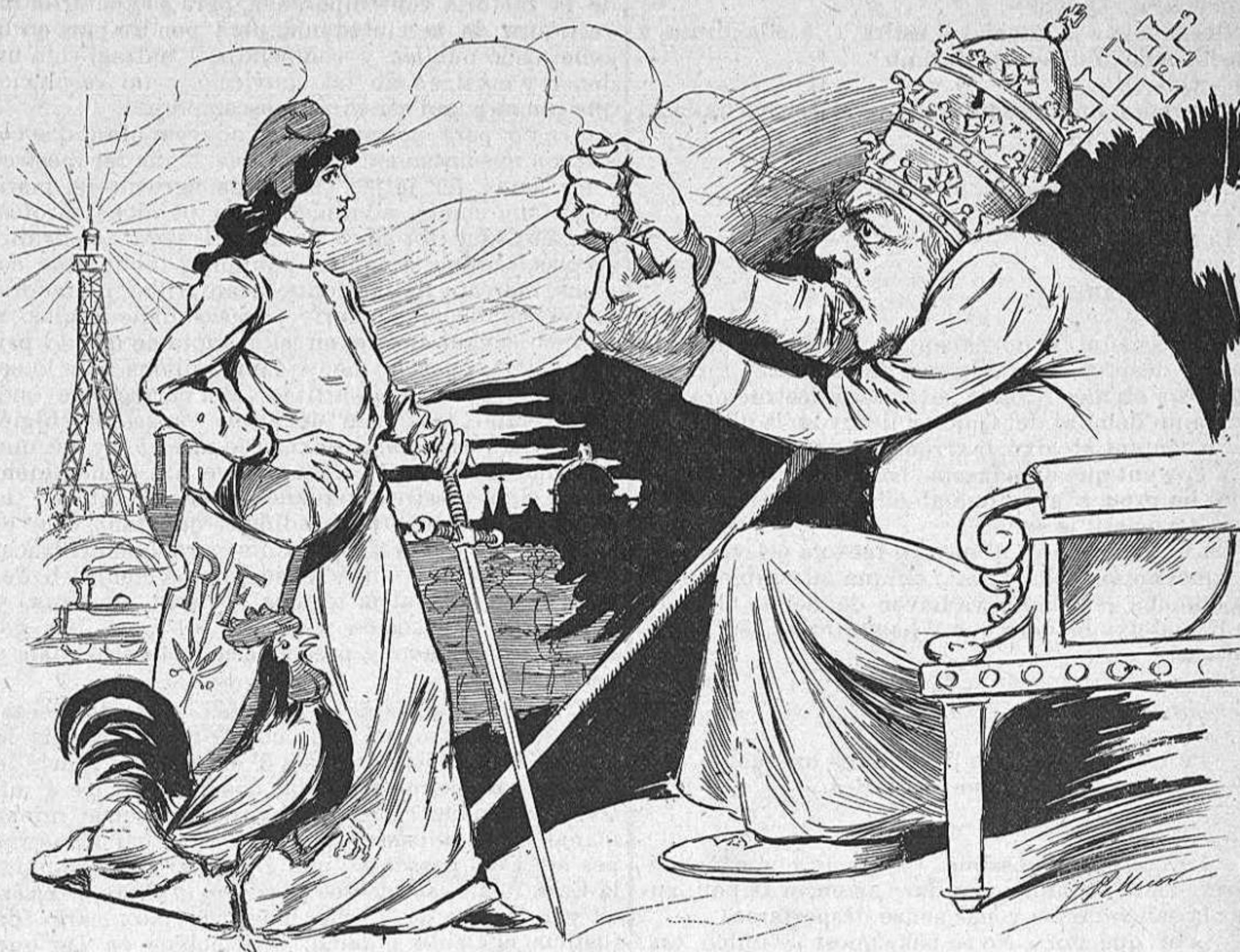
Document important

Nostre ilustre jefe ha dirigit als presidents de les Comissions provincials de la *Unió Republicana* la següent circular:

Para dar amplia y firme base de opinión nacional, á la acción parlamentaria contra el convenio con el Vaticano, hay que encarnar en energico y persistente movimiento, que se difunda por todo el país, la protesta formulada por los representantes en Cortes de las diferentes minorías liberales en la siguiente declaración, que publicó hace ya días la prensa:

«Los liberales y demócratas monárquicos y los

Fransa y 'l Papa

—Mira, República, que me la pagarás!

—Al contrari: precisament tinc intenció de no pagarte mai més.

—Quina de aquestes maravillas es deguda á la Iglesia, que pretenia posseir el tresor únic de la Ciència?

Per aixó va disminuïnt de dia en dia l' número dels creyents que avants constitueixen la casi totalitat de la grey social. Disminuïxen, sobre tot, davant dels exemples de copidicia xorca que donan els sacerdots. Les seves ambicions mal dissimulades en pugna constant amb l' esperit evangèlic, la contracció flagrant que s' estableix entre lo que predican y lo que practican, fan que d' ells s' apartin tots els homes sincers y desapassionats, enemis de les impuresas y de l' explotació. Sols li quedan á la Iglesia 'ls residus del fanatisme atàvich y la massa dels hipòcrites, calculistes que s' posan al seu costat per participar, en més ó menos grau, dels seus negocis.

A consolidar l' esperit modern, á aixampliar els horitzons de la conciència humana, á enrobustir l' acció lúrica en totes las esferas de la vida s' encamina la tasca feconda dels Congressos lliure-pensadors.

A ells hi concorren il·lustracions de tots els pobles de la terra, unides en un sol y únic pensament; á ells hi assisteixen els homes avansats de tots els pobles, els que senten per instant generós las ansias de la llibertat, y 'ls que opinan que de totes las llibertats es la primera la llibertat de conciència. En aquests congressos se demostra que per l' esperit humà no hi ha fronteres.

Si un poble ve avuy obligat á fer acte de presencia en el qu' està pròxim á reunir-se á Roma, aquest poble es l' espanyol.

Per mala obra dels nostres governants passa Espanya als ulls del món com la nació més endarrerida y més atascada en les vellies y perniciose tradicions. Com á clergicals, com á vaticanistas, com en darrerers en l' obra de la civilització, som mirats per tot arreu ab llàstima y ab desprecí. Per aixó en l' hora de la catàstrofe, no trobarem en lloc una nació amiga que 'ns dispensés la seva simpatia. Per tot l' indiferència ó alguna cosa pitjor, que queda formulada als fatídics paraules del célebre estadista anglès: «Las nacions 'decríptas' estan destinades á desapareixer.»

Precisa, donchs, donar fé de vida, davant del món lliure pensador, reunit á Roma. Allá deuen anar tote els espanyols que valen y tots els espanyols que senten, la qualitat y l' número, ansiosos de desvanerir el mal concepte en que som tinguts y de demostrar al mateix temps qu' entre les escorrials y las runas de un passat ominós, esbategan els gèrmens de una nova Espanya, que no vol ser una excepció llastimosa en el concurs universal del progrés humà.

Allá s' ha de anar á estableir una diferenciació ben marcada entre 'ls goberns y 'l poble, á proclamar ben alt que l' obra de 'n Maura, entregant Espanya al Vaticà per convertirla en una nació de convents, refugi de totes las corporacions religioses expulsades dels demés pobles, es repudiada y protestada pels espanyols.

Avuy anirém á Roma á fer aquesta demostració, y en senyal de que, quan sigui l' hora, si es precís, anirém á Roma per tot.

Comparém y... republicanisém

RANSA y Espanya tenen una superficie pròximament igual. Fransa, 52.857.000 hectàrees; Espanya, 50.703.000. Y no obstant, quina diferencia més enorme entre la producció agrícola de un y altre país!

Y la producció agrícola es la base de l' alimentació. Y l' alimentació constitueix la forsa, 'l vigor y la salut dels pobles.

Qualsevol que viatgi per la vella República veu al primer cop de vista lo ben alimentadas qu' es-

tán las classes obreras, lo mateix las de las poblacions industrials que las del camp. Qualsevol que viatgi per Espanya s' admirará de la forsofa sobrietat á qu' estan subjectes. No comprendrà casi com poden subsistir, á no ser que visquin del ayre del cel.

O sinó fássinse cárrech dels següents datos comparatius:

Els 18 milions d' espanyols no disposan més que de 30 milions de hectòlites anuals de blat. Els 38 milions de francesos ne tenen á la seva disposició 120 milions.

De manera que correspon á cada espanyol 1'66 hectòlites, y á cada francés 3'16.

Si han de tenir pit els francesos pera cridar: Visca la Repùblica!

En el consum de carn se troben encare més favorescuts. 10 kilos anuals de carn consumeix cada espanyol, y no menos de 35 cada francés. Per això gastan tan bons colors: colors republicans. En canvi aquí s' veu cada cara de color de bacallà sech qu' ns fa creure que vivim en una perpetua quaresma.

Entre 'ls 2.200.000 caps de bestiá boví que tenim á Espanya, s' hi contan com 1 milió de vacas de llet, que dat la mala casta de les mateixas y lo pessimament cuidadas qu' estan, es molt concedir que rendeixin una producció anual de 9 milions de hectòlites.

En canvi las vacas francesas, en número de 6.470.000, donan uns anys ab altres, 82 milions d' hectòlites de aquesta preciosa substància alimenticia, casi tota la qual, en sa forma natural ó transformada en formatges y mantegas, se consumí en el pais.

Ab lo qual se comprén que 'ls francesos, tenint més llet, tinguin més sort que nosaltres.

La població rural forma á Espanya 13.211.000 habitants que viuen casi exclusivament de la producció agrícola; pero trobantse aquesta població en un estat de miseria física, econòmica y moral, no pot consumir molts dels productes que li ofereix la industria per falta de necessitats y, sobre tot, per carencia de recursos. De ahont ha de treure aquests recursos, si l' agricultura li dona tant poch?

Vegis el següent estat comparatiu dels principals productes agrícols que 's recolectan á Espanya y á Fransa, computats segons el seu valor:

	ESPAÑA Milions de pesetas	FRANSA Milions de pesetas
Cereals y grans diversos	1.600	4.760
Riquesa pecuaria	600	7.180
Ferratges	70	1.355
Vins	420	916
Arbres fruyters	172	344
Patatas, llegúums y productes hortícolas	264	1.061
Cultius industrials y altres diversos, com oli, sucre, etc., etc.	272	378
Total	3.898	15.989

Ja veuen si es gran y desconsoladora la diferència, sobre tot, si s' considera que no es molta la que hi ha entre la superficie dels dos països. (Uns dos milions de hectàrees).

Veritat es que Fransa conta ab doble número de brassos. Pero això y tot produxeixen cinch vegades mes que 'ls brassos espanyols.

Fransa consumí una gran part de sa producció agrícola; en canvi Espanya exporta una bona part de la seva, ab tot y ser tan migrada, y no certament porque li sobri, sino porque li prenen de las mans á causa de la baratura de la peseta en relació ab el patró monetari universal.

De manera que disposant cada espanyol de mes de doble superficie de terreno que cada francés, no n' obsta lo necessari pera viure y reparar las seves forsts.

¿A qué es deguda aquesta desventatja? Senzillament á la falta de camíns, de canals y de pantanos, agravada per la quantia dels tributs. Sols aquí á Espanya se traheuen á subasta pública, petitas propietats rústicas, per no poder atendre 'ls uns propietaris al pago de las contribucions, mentres,

per un altra part, restan sense cultiu immenses superficies de terrenos, vinculats en propietaris acavalats que no s' cuidan de cultivarlos.

Es deguda ademés aquesta immensa desventatja al atras en que vivim, imputable principalment als goberns que no s' recordan de instruir al poble. ¿Cóm pot emplear aquest els mètodes moderns de producció agrícola, si ningú 'ls hi ensenyen?

En aquest punt essencial de la vida, purgúem la falta de haver consentit el domini de institucions privilegiadas, que sols ab la miseria y l' atras del poble poden viure y sostenerse.

El progrés agrícola de Fransa va iniciarse en l' època de la gran revolució, havent adquirit el desenvolupament que ofereix avuy, al amparo de las institucions republicanas.

Y aixó que ni un sol president de Repùblica ha tingut may necessitat de dir als seus compatriots: —Jo soch el primer agricultor de Fransa!

Sense dirho, tots ells ho han sigut.

Han cultivat al esmerto l' arbre mestre de las institucions populars, y 'l poble n' ha recullit els fruyts!

P. DEL O.

El vot de Santiago

UPOSO que per indiscreció dels pares públics s' haurán vostés enterat de que dilluns D. Alfonso XIII va arribar a Santiago de Galícia, al objecte d' entregar al gloriós apòstol, allí enterrat, la suma de mil escuts d' or ó dit en altres termes, 23.000 pesetas, en cumpliment del vot que la nació va fer en temps remots al referit company de Cristo.

La historia de aquest vot es altament curiosa y instructiva, y com que 'l saber no ocupa puesto y ara com ara no hi ha res que 'ns apressi, crech que no sera completament intítil que 'ls en fassí una petita relació.

De l' antiguetat del cas podrán formàrsen una idea tenint no més en compte que aixó succeíha en temps dels moros, es á dir, en aquella època heròica en que cristians y agarenos anaven cada dia a bofetades—donchs lo d' anar á tiros encare no s' usava—per si aquest terreno es meu, y aquí tú hi estás de sobra, y visca la religió y mori la mitja lluna.

[Hermosa edat aquella! L' Espanya, encesa pel foc que sòls la fe sab produtherford, posava de relieu el seu entusiasmante y la seva valentia. Y fent miracles de valor, demostrava d' una manera tan palpable la eficacia de la protecció divina, que únicament ab set sigles d' encarnissades guerres conseguíatreu d' Espanya als moros que sòls havíen necessitat dos ó tres anys per apoderársen.

Fou en els millors temps d' aquella lluita portentosa—portentosa per lo molt que 'ns va costar desfer lo que 'ls altres en quatre dies havíen fet,—quan succeíhi l' episodi que tante milers d' escuts d' or ha valgut després al apòstol Sant Jaume.

Com ningú ignora, porque hasta se 'n ha fet una sarsuela, els reys de Lleó havíen d' entregar cada any al moro cent donzelles que 'l rey Mauregato, no sabent com desemplagesserse d' ell, li havía promés en un dia d' apuró.

A empentas ó rodolóns, el tribut va ser pagat durant algun temps; pero al encarregarse del ceptre l' rey Ramiro—fill, per si 'ls convé saberlo, de Bermudo el Diàcono—cregué 'l nou monarca que 'l tal impost era una atrocitat y hasta una pornografia, y 's negà rodonament á satisfierlo.

Pero 'l moro no badava.

—Ep, mestrel! Vingan las cent noyas!—li digué Abderramán, califa de Córdoba, qu' era 'l qui cobrava el cupo:—Vingan las cent noyas que 'm deuen ó us desgració per tota la vida!

—No us las donaré!

—¿No? Donchs us declaro la guerra.

—Jo us la declaro á vos.

Ja van serhi. Molt ben provehit de fé, pero una mica escàs de forces, l' exèrcit cristià va encaminar-se en busca del moro... y en efecte, en els camps de la Rioja, no lluny de Logronyo, van rebre 'ls espanyols una pallissa tan estupenda, qu' es fama que 'l rey Ramiro, retirat á las alturas de Clavijo, va posar-se a plorar, y plorant, plorant, va quedarse adormit.

Dormint va somiar... y aquí entrém verdaderament en materia.

Sant Jaume va apareixer al rey y veyentlo tan afilit, va dirli:

—Vaja, no ploris més y deixa la por á un costat, que aixó no fa rey ni guerrero. Demà torna á presentar batalla al moro y no t' amohnis.

—Rebre, glòriós apòstol, rebré un altra vegada l' equivocat... Guanyarás, porque jo assistiré al combat y t' ajudaré.

Y aixis va ser. Entusiasmado pel somni, don Ramiro 's despertà, donà al exèrcit las seves disposicions, sense descuidar de explicar á tothom l' aparició de Sant Jaume, y anà á buscar al infiel marroquí que, envanescut per la victòria del dia anterior, l' esperava ad cert ayre de desprecí.

Pero mal despreci va tenir. Sant Jaume va cumplir la paraula. Las tropas, animades y dirigidas per l' apòstol, que va ferse perfectament visible pels cristians, van llençar-se com á lleóns sobre 'ls sarracins, clavantlos hi tunda, que s' assegura que sobre 'l camp de batalla hi quedaren extesos 70.000 cadàvres de súbdits del profeta.

Don Ramiro, com se comprén, no hi veia de cap ull.

Y tan va engrescar-se ab el significatiu acte de Sant Jaume, que agafant pergamí y ploma va extèndreli un document en que li donava dret á la percepció anual d' una part de tots els productes de la terra.

Rodant els temps y per acallar las protestas dels pobles que trobaven que aquella contribució era un tarugo com un temple, la carga fou modificada, sus tintintintia ab el regalo de mil escuts en or de que al principi hi parlàt, y que, entre paréntesis signi dit, en las memorables Corts de Cádiz fou objecte d' una petita impugnació.

Lo bonich de tot aixó es que aquesta contribució descansa sobre bases tan falsas que sols pot admetre's que se sostinguin recordant que som á Espanya.

En primer lloc el document del Rey Ramiro, mostra palpable del compromís contret, no l' ha vist mai ningú. Una vegada que 's va exigir la seva exhibició, el cabildo de Santiago va sortir del pas presentant una copia, que per cert diu que d' un' hora lluny se coneix qu' es falsa.

Y en segon terme, 's dona l' anomalía curiosa de que l' oferta de don Rodrigo va ferse al apòstol y per l' apòstol s' entrega cada any, y 's que 's quedan y s' aprofitan dels dos mil escuts o son els tranquillassos dels canonges que no fan absolutament res, ni han estat al Clavijo, ni han mort may á cap moro, ni tenen res absolutament que veure ab la reconquesta d' Espanya.

Y no cansando más, tindrán la bondat de saludar á Mr. Combes y dirli que d' alló que deyam de la salvació d' aquest país, ara li fan el mànech.

FANTÀSTICH

Prenfa la Emulsió Scott y el pobret may s' engreixava: varen nombrar-lo canonge, y als poches mesos qu'ina panxa!

Noya, ets igual que una cindria: rodona, color rojet, molta fresco, un gran aspecte, pero de sustancia, gens.

El nou arcalde

Com que l' home sab molt bé en quina situació 's troba,

cada cop que se 'n va á mar tot nadant guarda la roba.

SABIDURÍA DIVINA

Sant Pere i com està Espanya?
—Ay, Nostre Senyor!... No ho sé.
Es un país que, us ho juro,
con més va menys l' entenç.
—Ja vigilas ab cuydado
y à tota la gent que 'n vé
l' acturas y la interrogas?
—Pues no faltaria més!
No entra aquí al cel una rata
que no m' expliqui primer
tot lo que feya à la terra.
—Si es així, com se comprén
que ignoris d' aquell reyalme
la situació?

—Aquí veureu!
Per més que jo m' escarraso,
per més que procuro fer,
com sol dirse, els impossibles
per escudriñar 'ls secrets
dels espanyols, sempre 'm quedo
sense havé averiguat res.
—Serà perque no hi tens trassa.
—Home, ¿per qué no ho probeu
vos mateix? Allá à la porta
justament hi ha un feligres
que 'n vé d' Espanya.
—Sí? Crídal.

Sur Sant Pere un breu moment
y compareix xano xano
acompanyant á un pagés
que, segón declara, arriba
de Sant Llorenç dels Piteus.
—Hereu, digneume, que passa
à Espanya?
—Qué passa?... Res!
Que ja us dích que 'están ben frescos?
—Pero...
—No m' amohniu!
—No es prou clara la resposta?
—Qu' estan ben frescos!...
—Ja ho sé;
pero voldria mes datus,
més detalls...
—Vaya un mareig!

—Qué tal!—diu el vell Sant Pere
à Nostre Senyor:—Ho veieu?
Els que 'm passa sempre,
tots me diuen lo mateix:
«Espanya! Pobra infelissa!
Ja està ben fresca!» Y pleguem.
No hi ha medi d' arrencarlos
ni mitja paraula més.
—Tant si i' que aquí puja en home
com dona?
—Es indiferent.
Ni sexo, ni edat, ni ofici,
ni posició influïeix gons
en el tò de la resposta.
El sabaté està ben fresch,
la criada està ben fresca,
ben frescos estan els vells,
ben frescos estan els joves,
ben frescos els indigents
ben frescos las classes mitjans
ben fresch el pafs en pes.
—Y es així, per lo que sembla,
motiu de queixa per ell?
—Que si ho es?... Si tots me juran
qu' es l' únic que 's treu de test!—

Nostre Senyor reflexiona
dos minuts ó à lo mes tres
y al fi diu:
—Creu, amich Pere,
que aixó que ara hi descubert
sobre la frescor d' Espanya
m' ha impressionat d' allò mes,
si bé, parlante ab francesa,
dech dirte que no ho entenç;
pero, sigui lo que sigui:
per demostrar a quella gent
que jo en el fondo l' estimo
y que sempre que 'm vé bé
els dedico algun obsequi,
pren nota d' aquest decret:
«Manz y ordeno desde ara
que 'l Sol sigui tot lo ardent
que pot ésser en aquesta època...
y encara una mica més;
que l' atmosfera 's caldeji
d' un modo tan sorprendent
que allò sembli foix en polvo;
que l' ayre estigué ben quiet,
que l' aigua de las fonts bulli,
que 's jardins se quedin sechs

que dia y nit se respiri
un baf no de forn, d' infern!...
—Ho tem entés, senzill Pere?
—Sí, Senyor, molt ben entés.
—Doncha alante y que 's transmeti
demà pel primer correu.

Y tornantsen cap à dintre
à vigília l' colomet
que corra tot sol pel pati,
exclama: —Qué ho hi fet bé!
Ja no dirán qu' estan frescos!...
—Ara estarán ben calents!

C. GUMA

Historia d' un home
que dormia molt fort

o la saben aquesta historia?
—Nol Còntinsela.
—Allá va.

**

Era un home que 's deya Quico y dormia tan fort, que l' despertar era la major part de les vegades un problema verdaderament peliaugut.

Vels'hi aquí qu' en certa ocasió s' quedà adormit al peu d' una alsina, y escayentse à passar per allí un boig del poble que li deyan Barra y 'n tenia de molt bonas, volgué ferlo aixecar.

—Quico,—va dirli,—despertat.

—Pero l' altre, res.

—Quico, despertat!—tornà à cridar el Barra, al-sant brutalment la seu.

L' altre, callat com un mort.

—Sí?—va dir el boig, súbitament animat per una idea diabòlica:—No vole despertarte? Donchs ara sabràs com juga el Barra.

Y trayentse unes estisores que duya à la butxaca va començar à tallar els cabells del pobre Quico.

—Encare no 't despertas?—repetí per centessima vegada el Barra, rihent com un mal esperit al veure la fatxa que l' dormilega feya ab els cabells tallats per ell, qu' es com dir que 's duya pessimament tallats.

Ni per aquèstas considerà l' Quico necessari despertar. Aquella vegada l' havia agafada fort, y feyna llarga se li girava al Barra si efectivament s' havia proposat ferli obrir els ulls.

—Quicol...

Com si parlés ab son avia, qu' era morta feya ja trenat ó quaranta anys.

—Molt bé!—exclamà l' boig, trayentse una navaja perfectament esmolada:—Ja que t' hi tallat els cabells, tan se valdrà que t' afayti.

L' ensabonà, sense sabó, remullantlo ab aigua d' una font behina, y practicà l' operació ab tan brillo, que l' mateix Figaro que l' hagués vista n' hauria quedat admirat.

—Encare no, Quico?

Silenci sepulcral; un silenci que al Barra començava à tréurel de quici, llenantlo à las més estrambòticas aventuras.

—Dorm, dorm!—va exclamar donant voltas al rededor del descuydat Quico:—Dorm, que ab els adorments se fa la bromal...

Aviat va tenir trassat el seu plan; plan qu' ell trobava molt graciós y qu' en realitat sólo un boig de la seva malignitat era capaç de concebirllo.

Com à primera providència, descorda tota la roba del Quico y comença à despollarlo.

Una vegada l' té nú, suposant que l' impressió del ayre li alleugerirà l' somni, torna à ferli un crit.

—Quicol

Repetix la prova.

—¡Quicoll!

Tampoch.

—¡Quicuicoll!

Inmovilitat absoluta.

En Barra ja no titubeja més y 's disposa à executar en tota la seva extensió el projecte que ha ideat.

—Continuaré cridant—diu, mirantse 'l tronch

que als seus peus segueix ajassat y roncant:—pero cada vegada que 't cridi rebrás de mi una carícia. Comensém. ¡Quicoll!

Desenvayna la navaja, li estira l' orella dreta y pasla li talla. Y l' altre, adormit.

—Quicoll...

Li agafa l' orella esquerra y l' segona tallada.

—Quicoll...

No obtinent resposta, li talla l' nas.

—Quicoll...

Li talla un peu.

—Quicoll...

Li talla l' altre.

—Quicoll...

Ja exasperat y no sabent qué més tallarli, en Barra, després d' un moment de vacilació, torna à reprendre ab més furia la seva tasca destructora.

—S' ajup demunt del Quico y li buyda 'ls ulls.

No content ab aixó, li arrenca la pell.

Y creyent que ab aquestas barbaritats encara no n' hi ha prou, s' agarbona ab ell com una fiera y 's posa à xuclar la sanch.

En fí, que després d' haverli fet tots els vituperis d' aquest mó, convertintlo en una miserabile piltrafa humana, en Barra va haver de deixar al Quico de la mateixa manera que l' havia trobat, es à dir, dormint.

• • •

—Ja está acabat?

—Sí, senyors.

—Pero aixó no es una historia; es un quento.

—Historia absolutament històrica.

—In pot ser!

—Per què?

—Perque es impossible. Veji si un home 's deixarà pelar, despollar, mutilar, arrençar la pell, xuclar la sanch de las venas sense despertar.

—Per qué no?... No es pas aquest l' finich cas. Jo coneix, no un home, sinó tot 'na nació, que 's deixa pelar, despollar, mutilar, escorxar, dessangrar per una pila de Barres que la governan, y ella, com si tal cosa: dormint, dormint y roncant, lo mateix que si jayés en un llit de roses y visqués en el millor dels mòns possibles.

A. MARCH

BODAS DE PLATA

Deslliurat complertament
de tot engany matzinat
qu' empresa la pensament
perque no vol potent
per l' espay de la Vratis,

me sento rejoyent

ni que recordi l' insult

ja passat, desvergonyit

del error y del despit

per civilizar, estult.

Vinticinch anys que la fè

filla de la tradició

del seu pedestal caigüé

substituida per la que

descansa sobre la rahó.

Ni l' perdó que cotizat

descarrega al delinqüent,

ni l' misteri indexifrat

de la unitat trinitat,

ni l' enigma, sagrament,

fan mella en mí, ni 'n farà

la salvatge imposició

si 's presenta un capellà

que al morf 'm vingui à insultà

fentme dir si en lloc de né.

J. COSTA POMÉS

L' OBRA DE LA REPÚBLICA

er fer patria, pera fer nació,
precisa millorar à un temps la
geografia y la psicología; hi
ha qu' esculpir aquest tosch
bloch de la Península y tréu-
reli fases y pulimentarlo,
fent d' ell un membre civilisat
del sistema territorial europeu;
hi ha qu' esculpir sobre

majoria dels cassos, per no humillar à sas mullers.

Els brassalets, els collarets, els anells me produ-
heixen l' efecte de seps enroscadas en l' huma-
nitat.

Brillants y diamants, topacis, rubís y esmeraldas,
tot aixó, tota aquesta diversitat de vidrets, bons ó
falsos, me semblan ulls encessos d' animals verino-
sos, qu' apareixen fatidícamen pels dits, pel coll,
per las orelles, per entre 'ls cabells, per sobre l'
front, pels vestits y sombreros, mostrant la descom-
pensió asquerosa de l' Humanitat...

¡Qué poch se li ocorre à la dona, quan vol pre-
sumir, l' idea d' engalanarse ab florls...

Cal, per tant, que fem armas contra las joyas.

Horrortsats, oposemsons fermament à que 's fo-
radi las orelles à las nostras fillas.

Els cafres. Els hi encomaném una colla de mals
hereditaris, qu' elles encomanarán als seus fills; y
dels uns als altres, no s' acaba may.

¡Ah!... Podém tirar lleys, estats y trons à terra;
podém plantar llevor nova, si no 'ns desinfectém
primer!...

Las cosas, per ser ben fetas, necessitan la coope-
ració continua y serena dels cinch sentits.

De cap manera pot ser profitosa una revolució
si no feu qu' esclats, avants que tot, en las vostras
costums y en las vostras cases.

Crech que avants d' exteriorisar una cosa, te de-
viuire interiorment.

No hi ha volta de full. L' exemple, fatalment, ens
el dona l' historia.

¡Qué us hi jugueu que si us preguntó, per si dei-
xeu foradar las orelles à las vostras fillas, quasi bé
tots me direu que sí?...

ESPATECH

LAS JOYAS

OLEU res més bestia y anticiv-
lisat que las joyas?

No trobareu pas cap mare-
per poch sensible que siga-
que no s' extremeixi y passi
larchs moments d' enguins
quan s' ha de vacunar á sos
fills. En cambi, al tractarse de
foradar las orelles á la tendri-
lla de las entranyas, te una

alegria y una ilusió que s' hi torna ximple. Li plau-
tant, que trobaria tot el valor necessari pera reali-
zarlo ella mateixa.

Ah, si les mares fossin prou capasses pera com-
prendre el mal immens que causan á sus fillas; y per
dirlo en un sentit més extens, á la dona de la na-
ixenta generació! Mal que, en sa conseqüència, afec-
ta al benestar de l' humanitat sencera.

Las joyas,—no en el meu entendre, qu' es de
rahó que siga del seny de tothom—son las anelles
de la oculta y fatal cadena que'n liiga ab el barbre
estat primitu.

Es del tot convenient una campanya ferma y in-
cansable contra las joyas.

En va busquem solucions extravagants y violen-
tas als problemes socials.

Aném á la revolució rápida, descidant la guerra
lenta y conscient, qu' es la més ferma y profitosa de
les revolucions

L' amo del auca

Sa Magestat Anton I.

confirmats per altres testimonis, la racció mitja de sosteniment fisich del espanyol representa, als preus actuals, un gasto mínim per cap de 62 céntims diaris, ó signi unes tres pessetas per familia. Donchs bé: la immensa majoria de la nació no pot obtenir aquests 62 céntims diaris, y resulta que més de la meytat dels espanyols, després de haver traballat la jornada agotadora, de sol á sol, igual qu' en los pitjors temps de la esclavitud; més de la meytat dels espanyols se fican al llit, totas las nits, ab fam.

Se fican al llit ab fam, després de traballar dotze horas al dia, milers d' anys després de haver la humanitat conquistat el bony y el caball, el rem y la vela, la forsa del riu y la del vent; anys y sigles després de haver predicat Sòcrates, y de haver expirat Cristo en la creu, y de haverse descubert el Nou Mon, y de haver llampaguejat la revolució en el Si-nai francès, y de haverse descubert la màquina de vapor y la trasmisió elèctrica de las forças hidràuliques, y de haverse duplicat la producció agraria sense augment de traball ab l' empleo dels abonos químics, y de haverse proclamat en las lleys el sant principi de la igualtat social y política de tots els homes.

Aixó es espantós, es macabrich, sobre tot si 'ns atenem á la seva conseqüència. La qual no pot ser més obvia: es matemàtica pura. Ingressant en el estomach en forma de aliment, més de lo que surt del muscle y del nervi en forma de traball, forosament el traballador te de cubrir el déficit á expensas del capital rebut de la naturalesa, qu' es el cos; y aquí està la rahó de aquest fet terrible que no sé com no ha produhit ja una revolució assoladora: que la vida mitja en las classes pobres signi de 30 anys, y en las ricas de 60.

JOAQUÍM COSTA

Kamich Pí y Sunyer, resident á Cette, ha trobat la manera de que per tot arreu ahont convingui's pugui donar el crit de «Visca la República!» sense corre el menor perill.

Moltas cosas —diu— ens pot prohibir en Maura; pero no crech que pugui impedirnos el que respirém ahont, quan y com tinguém per convenient. Ara bé, en tots els meetings prometim acabar la nostra perorata ab el «Visca la República!» qual última paraula dita, haurà arribat per nosaltres el moment de respirar; y mentrels els nostres amics corejarán el visca, afegeírem nosaltres: «francesa!»

Aixó està molt bé. Las aclamacions á la República francesa son lícitas y ningú pot impedirlas.

Pero es perillós fer una pausa entre las dos paraulas, ni que signi per pendre alé. Bastarà aquest petit instant perque'l delegat ens porti á respirar á la cangri.

«Qué no ho sab per ventura en Pí y Sunyer qu' en Maura es amo de tot, fins del ayre que respirém?

Un dato. La setmana passada van ingressar en la Caixa de ahorros de Barcelona 42,245 pessetas.

Y 'n van sortir, á solicitud dels interessats, 112,091'40.

Això sols, pinta l'estat de Barcelona.

Y que las classes pudientes vagin aclamant á 'n' en Maura salvador de la patria.

Y que 'l gran Toni, fregantse las mans de gust, vaji dihent: Tot va bé: may Espanya havia estat tan ricament com ara.

Una manera com un' altra qualsevol de sostener á certas institucions que 's desmoronan; sistema de un efecte seguríssim:

Tot consisteix en reforsar puntals y en treure foras als brassos eucarregats de manejar el picot.

Això es lo que s' està fent en un país que jo sé.

Als puntals se 'ls ompla de privilegis.

Als picots se 'ls carrega de contribucions.

Ara diulen qu' en Maura està estudiant lo més essencial del plan indicat pel digne diputat republicà Sr. Zulueta, encaminat á millorar las relacions comercials d' Espanya ab las Repúblicas americanas.

Vels'hi aquí un gobernant monàrquich que 's permet aprofitar las ideas de un diputat republicà.

En vista de lo qual, b'ns serà lícit preguntar:

«Quí te dret á governar? El que inventa ó 'l que usurpa?

A pesar de aixó, molt hi ha que desconfiar de l' obra del leguleyo mallorquí.

Ja veurán com ab l' afany de perfeccionarla, la farà mal bé.

Y no pot ser d' altra manera. Perque las Repúblicas americanas posin confiança en la mare Espanya, es precis avants que tot restablir simpatias y comunitat d' afectes, que avuy, desgraciadament, no existeixen.

La mare Espanya hauría de seguir la moda de las sevías filias emancipadas.

La mare Espanya, al igual qu' ellas, hauría de deixar la caputxa de beata y calarse de una vegada l' gorro-frigi republicà.

Entre 'ls acorts proposats pels operaris forniers de Madrid, s' hi conta el de que cap fadrí traball en cap forn ahont se vengui'l pà faltat de pes.

Vels'hi aquí una idea que seria convenient que prosperés y cundís per tot arreu, per més que 's corriera'l perill de que, en un dia donat, quedessin tancats tots els fornars.

L' operari, víctima de l' explotació, es el més indicat per evitar el serho ademés del robo per part dels venedors de sustancias alimenticias.

Un pagés del poble de Imola (Italia), pretén haver descobert un medi per convertir en gallinas tots els pollets que naixen de una llocada, encare que signin masclles.

Hi ha qui no vol donar crèdit á la seva afirmació. Y no obstant, la transformació, si bé's mira, no té res de particular.

Aquí á Espanya ja fá molt temps que 's practica. Els governs de la monarquia hi tenen la ma trençada en convertir, no als pollets, sino fins als homes en gallinas.

Una notícia curiosa:

«Els metges que intervingueren en el procés incoat contra Ramón Siscar, han cobrat en concepte de honoraris 52,000 pessetas, y l' advocat defensor 12,500.»

Ara es quan se comprén que 'l parricida Siscar signi boig.

Qual'sevol pert la xaveta al veure's obligat á pagar uns comptes tan crescuts.

**

Pero... l' argent fait tout, com diuhen els francesos.

S' hagués trobat en el cas de 'n Siscar un pobre pelat qualsevol, y per boig que hagués sigut, á horas d' ara ja fora al cementiri, després de haver passat per les mans de 'n Nicomedes.

Ja ho diu el ditxo, y 'ls metges ho practican:— [Page boig]

En Maura va fer, días enrera, un viatje á San Sebastián.

Y ell va explicar la causa del mateix, dihent qu' estava relacionat ab assumptos de Marina.

No obstant, no falta qui assegura que tingué per objecte certa qüestió promoguda per l' antiga cantant Elena Sanz, que reclama no sé quins drets en favor de dos fills que tingué de un personatge, qual busto figura en las pessetas.

Qüestió de música. Pero en Maura s' ha equivocat de ópera.

No s' tracta de la Marina, sino de La Favorita.

MAYALS, 26 de juliol

Diumenge passat, dia 24, varen celebrar-se grans actes de propaganda republicana ab motiu de inaugurar-se el Centre Republicà de aquest poble. Parlaren alguns oradors molt coneeguts y l' entusiasme no decaygué ni un sol instant.

TARRAGONA, 26 de juliol

Sembala qu' ara la última moda dels pastors místichs, es el pidolar á tothom pera que 'ls ajudin á sufragar els gastos de las obras (novas, no bonas), que 's proposan fer en seu respectius magatzems.

Al vi-car-i.. bó de la parroquia de Sant Francesc, li va passar pel magí l' idea d' adobar un dels altars de la seva dependència. Y ho ha fet, sí, pero baix el patró de la última moda mística, ó signi sense gastar-se ni un sol céntim, fent carregà 'l mort als pobres dels seus parròquians. Per una part, es d' aplaudir l' idea y práctica d' aquell figurí de la moda, puig sabut es bé prou que «qui no vulgui pols...»

A aquesta mena de gent tot els està bé.

TARRASSA, 26 de juliol

Ahir va ser l' últim dia de nostra exposició local, la qual ha donat un resultat molt mes gran del que era de creure. Mes no dech pasar per alt una nota altament absurdà: Un dels noys que venen diaris, pagant la entrada corresponent, anava cada festa á vendre á la Exposició, y ahir succeí que un missatge l' hi agafà tots los papers que portava y els hi va classificar dihentli aquests els pots vendre y els altres te 'ls guarda.

Ja veuen qu' n' á quin punt estém en una ciutat com la nostra que passa per tan liberal; y pregunta jo tab qui dret aquest senyor va obrar de tal modo? puig si va creure ferse gran, jo 'm crech que va ferse molt petit, y es de lamentar un fet tan contrari á las costums liberals de Tarrasa.

TEYÁ, 26 de juliol

Fa unas quantas sessions que 'l nostre Ajuntament tractá de posar fonts y safreixos en aquest poble. L' ayuga hauria de ser d' un concejal republicà, y dos carnestoltes dels altres porque es d' aquell, no volen que n' hi posin.

Això son romansos. Si á la caixa hi baguessin aquells 3,000 duros que varen servir per fer un bunyol á l' iglesia, l' ayuga ja hi fora, igual que ilums als carrers, que 'l dia que la lluna 's desculda de sortir ja no podém mouren de casa.

Tot això demostra l' altura en que 's troba el nostre poble, capitanejat pel torero místich y demés classes de rectoras.

Al estiu tota cuca viu

MONOLECH TRÀGICH

(La escena representa un miserable quartó sota-terrat, sense més ventilació que una finestra. Un catre, un bagul, una cadira, una ampolla ab un tros d' espelma, un canti, heus'aquí 'l mobiliari del protagonista, qui, assegut al catre, en calzots y samarreta, y sente ayre ab un ventall de toros, dirà lo que segueix:)

Fffff... Es inútil; ho haig de deixar corre. Ja dormiré un altra hora... un altre dia... un altre any... Això es irresistible... (No para may d' esquivar-se els mosquits). [Y encare hi ha qui té predilecció per l' estiu] Ja 'l voldria veure en aquesta torradorá á tots els que cantan las excelencias caniculars... Ffff!

(ventant de toros, seguit de silenci.)

Qu' es bonich això del varano pels que poden anar á Sant Hilari, á Puigcerdá ó Ayguafreda! Pero que n' es de trist pels que no 's movém d' Ayguacalental! (Agafa 'l canti y fa un traguet curt). Ex! Uf!... (Escupint una globada). Sembla gelatina d' aquesta que serveixen en els restaurants de duro per munt. Oh, y els microbis que hi deu haver en aquesta ayuga. Perque no sé qui ha saben qu' en aquest temps els mosquits hi depositan milions d' ous á l' ayuga; pero no ous de gallina, no sevors, ous de mosquito, que son molt més petits y al revèrtar se propalan una munió de cuchs que 's bellugan com uns més esperits y que 's crusplim sense ado-

narnosen... Ara mateix, jo, en una globada me'n dech me n' he empassat set mil tressents quaranta dos, més aviat més que menos. Oh, y que no n' hi tinch de mosquito aquí (clavantse una bofetada y xafantne un) per la gracia de Deu. Mirin quin 'un de tan sapat. A n' aquest de seguir que li venia fent la vida desde Sant Joan. No anirás á Roma per la penitencia, ni tú ni cap de la teva familiar Us en fareu set pedrals. (Encén l' espelma y va matant mosquits per las parets).

Y lo bò es que ja temo que m' entri el sevior Febo per la finestra, no més que per las moscas. Ara, de matinada, encare estan quietas, pero aixís que tinch el sol á casa quin desfici! Ja pucha esquívamen, ja, que no donó l' abast... Dech se molts dols, jo, que totas se 'n venen cap á mí... (Aturantse y mirant detingudament á la pareta). Hola, ¿de quina ganaderia es aquest animal rodó que sembla que corri sense camas?... Sabs, noya, qués fas bastant fàstich, tan presumida, y caminant ab aquests moviments de pandereta... (S' enfila dalt d' una cadira y observa.)

Uy, uy, y quina generació... Això sembla la cabalgata de las Walkirias... Es inútil que us excuseu... Es l' hora del Sant Ofici y el vostre inquisidor no té entranyas (Aplica el llum á la pareta). Arri, au, al infern!... (Baixant y adelantantse.) Pero, ben mirat, ¿qué 'n trech? Com més ne mateix, més ne surten, y si las que sobreviuhen se venjan de la matanza, no 'ls es d'ich res de las friblasses que m' esperan... Lo millor que pucha fer es pendre pacientia y esperar que 's fassi de. Malialsiga la pussal (gratantse l' esquena). Veuhen? Un' altra plaga del ditxós estiu! Benehida Arca de Noé!... Ab dilshí que n' hi arribat á matar més que la Bella Chelitol... Vritat es que las bestiolas tenen dret á la vida, com jo mateix. El ditxo ja ho porta escrit: Al estiu, tota cuca viu. Bé, bueno, no hi ha res que dir, que visqui tothom... pero que tothom deixa viure á tothom! Aquesta seria una justicia ben entesa. Perqué, vamos á veure: Al pobre que habita un sostre-mort, com jo, faltat de higiene, de ventilació y de etcetera, quan se n' apodera aquesta colecció d' historia natural domèstica, ¿qué li toca fer? Tombarshi, com el Gigante Gulliver, y deixar que 'ls liliups se li enfilen al demunt... Hi ha que desenganyar. Ells son més y la lluya es impossible. (Obra el bagul y 's que da admirat) Malhajan las formigas; ja se m' acaben de menjar el formatge... Y quina professió! D' hont domini deuenen venir? (Vaseguint á terra ab la vista.)

Ah, ja us tinch! Vaya un formiguer! quin bullit d' entrar y sortir per aquest forat! Sembla la porta de un meeting. (Hi aboca ayuga del canti). Alsa, petitas; no us queixareu; després del formatge, aquest

EL SECRETARI DE 'N NOZALEDÀ

—Diu que al fi aném á Valencia... Anemhi, donchs l' amo ho mana. Jo, per lo que pugui ser, ja m' hi comprat un parayguas.

traguet no us sentarà pas mal... Y vet' aquí que ara per fer la mañana no'm queda sino un crostó de pà... (ab esglay) oh, crostó m' has dit!... Una engruna rata! Sí, sevors, ratada de las ratas!... Perque no sé si ho saben que á casa també hi ha ratas, y aranyas y escarabats y dragons, y llimache y pollis y... (Trescan á la porta y mira pel forat del pany). [Els de las cédulas!] Un' altra plaga del estiu!... Ah, no. Els animals tenen dret á la vida, pero aquests, no sevors. Las bestiolas mortifican la pell, aquests murris la pell y la butxaca. (Tornan á trucar més fort.)

No, no us escarrasseu, que no obriré. Ja som prou!... Estich voltat de familia, millor dit, de familiæ zoològicas... Tinch molts parents; pero tots son pobres... No 'n necessitén de cedula... Pá y formatge es lo que 'ns falta... (Se sent despanyar la porta.)

Hola, sembla que va de serio... Pobre de mí jo estich ben fresch... ab aquesta calor. Si al menos tingués eynas per defensarme... Pero no hi ha remey, haig de sucumbir davant de la llògica del paràssits. Tenen dret á la vida...

Al estiu tota cuca viu y ells volen viure encare que siga á espàtillas dels germans... (Pausa)... Se m' endurán el catre, la cadira, el meu únic patriomoni... Donchs b'és, no, es precís que això acabi. Seré un venust, pero may un menjat. (Despenja una corda que hi ha lligada á la part superior de la finestra). Allà veig la vinya que té un cornill á la fresca... penjat cap-per-avall... Cap-per-vall ó cap per munt es igual. Aquí també m' hi moriria y la descomposició serà més ràpida... Déixam, donchs, treurem á la fresca á mí mateix; igual que 'l cornill de la vinya... (Fa un llor escorrer y hi fica el cap).

Quedém, donchs, en que 'l temps canicular, pels pobres, es una delícia, y que... al estiu tota cuca viu... (S' desprén de la barana de la finestra per la part de fora, quedant la corda, al mitjà, ab visible tibantor).

Telò pausat.

JOAQUÍM A

ESCENA DE CEL-OBERT

LA CRIADA DEL MITJ (cantant):

Sentia en mi petcho ardert
un volcan abrasadort...

LAS ALTRAS CRIADAS:

—No cantis aixó, noya, que prou calor
que fa...

per farsant y poca-solta,
ibon cop de mall!

Al obrer que may traballa
é imitant á algú burgés
en tabernes y cafés
s' embruteix y s' encanalla,
y sols acut al traball
quan fan huelga els del ofici,
per ferli perdre aquest vici,
ibon cop de mall!

Al fabricant luxurios
que per cumplir la querida
roba la sanch y la vida
als pobres traballadors,
y que quan un fa un badal
perque pa menjar no pot,
el tracta de gandulot,
ibon cop de mall!

Per ara, ja hi acabat;
y si el traball que hi llegit
el trobeu massa ensopit,
ridicul y adotzat,
sense fer cap escratch
á la cara m' ho dieneu.
y de aquí dins 'm treyéu...
íbon cop de mall!

J. USÓN

ELS DOS CANTIS

As relacions entre la República francesa y l'
Vaticà estan á punt de rompre. — El Papa—y si no 'l Papa' ls seus concellers
—han dirigit la proa contra aguns bisbes de
la velinea República, entre ells principalment
el de Dijon y l' de Laval, afectes, com a bons
francesos á las institucions del seu país: ha manat
que anessin á Roma á rebre una reprimenda; pero
ls dos prelatos s' han dirigit al minister de Cultes
del govern que 'ls paga, y aquest ha tingut á bé de
decidir que s' abstinguin d' empredre l' viatje.

Se din que de Roma partirá un decret d' excomunió
contra 'ls dos bisbes francesos y tots els demés
que 'ls secundin... y de aquí naixerá el conflicte, la
separació de la Iglesia del Estat, tal vegada un cisma,
tal vegada l' institució de una Iglesia francesa.

Creuen, sens dubte, á Roma qu' excomunicant
als bisbes y excomunicant á la República, 'ls catòlics
francesos, á imitació dels carlins espanyols, se

llansaran al camp, encenent en aquell país tots els
horros de una guerra civil.

En aixó s' equivocan de mitj á mitj. La nació
francesa està guanyada á la causa de la civilisació
y l' progrés, y no es ja possible que 's reproduxeixin
en ella certs fets propis sols de l' Edat mitja.
Per més que á Fransa s' hi contan molts catòlics,
no tots els que professan aquesta religió son més
amichs de Roma que del seu país. Y 'ls més intran-

sigents, els romans á tot estrop, callarán sentintse
reduits á la impotencia.

Be ho sent així l' intrépit president del Consell
de ministres, Mr. Combes. Vegis sino 'l seu admirabile
discurs de Carcassone. Sols els governants do-
tats de la immensa forsa que 'ls hi dona l' apoyo de
l' opinió, que secunda y aplauideix la seva de laici-
sació de la vida, poden parlar, com ha parlat ell, ab
la plena confiança de portar á bon terme 'l seu pro-
grama.

Aquest abarca quatre punts:

Primer: Avants que tot y per damunt que tot la
secularització integral de la societat francesa per la
victòria completa del esperit laic contra l' esperit
clerkical.

Segon: La reforma de l' organització militar per
la reducció del temps de servei á dos anys.

Tercer: La introducció en la legislació del im-
post sobre la renda com correctiu de las ilegalitats y
injustícias del règim fiscal.

Y quart: La votació de las lleys de assistència y
establiment de retiros pera obrers, coronament obligat
de totas las lleys, projectes y proposicions de
lleys d' ordre que constitueixen desde fa 15 anys l' aspiració de totes las assembleas republicanes.

Així, ab una política francamente radical de la
laisisació completa y de reparació á las injustícias so-
cials, respon l' insigne magistrat á las provocacions
clerkicals aixussadas desde Roma.

Mr. Combes està seguir d' ell mateix.

Porta á las mans un canti ple de beneficis. Un
canti de ferro fos en las fornals de la República,
acerat en las corrents del progrés modern.

El canti del Vaticà es de terra, està ple d' aygua
corrompuda, y vessa.

Quan els dos cantis topin, ja saben els clericals
lo que 'ls hi toca arreplegar els testos.

J.

REPICHES

LEGUNS periódichs s' ocupan de
la ganga concedida á una em-
presa particular, que per 500
pesetas que paga al Estat ex-
plota una pesqueria de tunyina
que li reporta beneficis líquids de 80 á 90 mil duros
anuals.

La concessió va terminar.

Y en lloc de tréurela á subasta com era degut,
l' afortunada companyia continua beneficiantla.

Així van las cosas d' Espanya.

La tunyina qu' engreixa, s' deixa per las
companyias privilegiadas.

En canvi la tunyina que romp els ossos se dona
tota entera al poble traballador.

La difunt era un home de bé, generós y compas-
sionat ab els pobres, y no se sab que 'l de la sotana
tingués ab ell cap resentiment. De manera que va
matarlo per gust, per sport, tal vegada per probar si
tenia bona punteria.

Després de lo qual va presentarse al sargent de la
guardia civil, contantli tranquilament la seva
hassanya.

Pero l' poble estava tan indignat que si l' arriba
á arreplegar l' esbossina.

suscriure l' opinió de 'n Silvela, proclaimantla arma
providencial.

Algún periódich que ha fet mérit dels tarugs que
's fan ab la provisió del carbó destinat als barcos de
guerra, ha sigut denunciat.

Està clar. ¿Cóm poden escoltar ab calma els au-
tores dels desastres de Cavite y Santiago de Cuba la
denuncia de que alguns dels barcos aniquilats, en
lloc de carbó portavan pirita de ferro?

[A la presó] que ho digui y s' empenyi en soste-
nirlo!

**

Una nit un pacífich transeunt se veié atracat per
un lladre, que li feu saltar el rellotje y 'l porta-mo-
neda.

No tenia 'l pobre home més defensa que la garga-
mella, y comensá á donar crits desaforats de:—¡Lla-
dres!... ¡Lladres!... ¡Agafeulo!

Prompte 's veié rodejat de un aixam de agents de
l' autoritat, els quals per interina providencia 'l por-
taren á la prevenció, mentrels l' atracador marxava
tranquiliament carregat ab el seu botí.

Y saben perque 'l varen agafar? Per escàndol
públic, perque perturbava la tranquilitat ab els
seus crits.

S' atribueix al Papa Sastre l' idea d' expedir una
circular prohibint á totes las corporacions religiosas
d' homes y donas l' ocuparse en empresas industrials
y comercials.

Se li atribueix aquesta idea, y es molt fàcil que
la tingui; pero es molt fàcil també que no li deixin
realizar.

Y cas de que la realisi, es més que probable segur
que las ordres religiosas de carácter mercantil, que
ho son casi totes, se neguin á obediirlo.

Entre l' Evangelí y 'l Llibre de caixa, se decidirán
sempre pel Llibre de caixa.

Y després, lo que dirán elles:

—Senyor Papa, si vol ser obedit comensi á predi-
car ab l' exemple. Quan tanqui la botiga d' expen-
dicio de indulgencias, benediccions apostòlicas y al-
tras gracies més ó menos espirituals, ja farà 'l favor
d' avisarnos.

Un periódich acusa al ministre de Marina de ha-
ver estat vivint durant cinch mesos seguits, ell y
tota la seva familia, á bordo del Pelayo, convertint
aqueu acorassat en una verdadera casa de dispesas.

¿Y per aixó acusan á un ministre?

Al meu entendre, tan bon punt s' ha divulgat la
noticia, hauríen de concedirli un ascens.

¿Preguntan per qué?

Senzillament perque contra l' opinió dels que diuen
que 'ls barcos de guerra no serveixen per res, el Sr. Ferrández ha demostrat que servien per algu-
na cosa.

Per ensotanat echo pa alante, el rector de Pastriz
(Zaragoza), el qual, sens dupte, en cumpliment del
seu sagrat ministeri, va administrar els últims sa-
graments al rich propietari de aquell poble, don
Francisco Bernal... Y 'ls hi va administrar ab un
salpasser de cinch tiros, enviantlo de dret á sopar
ab Sant Pere.

El difunt era un home de bé, generós y compas-
sionat ab els pobres, y no se sab que 'l de la sotana
tingués ab ell cap resentiment. De manera que va
matarlo per gust, per sport, tal vegada per probar si
tenia bona punteria.

Després de lo qual va presentarse al sargent de la
guardia civil, contantli tranquilament la seva
hassanya.

Pero l' poble estava tan indignat que si l' arriba
á arreplegar l' esbossina.

**

No obstant el crim no es tan horrendo com sembla
á primera vista.

O sino, vamos á veure: un rector ¿no es un pastor
de ànimes?

¿Desde quan, donchs, no ha de poder disposar el
pastor de la vida de una de las ovelles del seu
rebat?

Senyors: posemnos á la rahó!

**

Una noticia curiosa:

Els pensionistas militars y civils del Estat, de un
y altre sexe que hi ha á Espanya ascendeixen á la
friolera de 67,234. D' ells 35,906 son masclles y
37,909 femellas.

Ja veuen la pobra y dessangrada Espanya si 'n
té de sangoneras arrapadas al cos!

Alguns dels presos de Alcalá del Valle han sigut
posats en libertat.

Com l' iniciativa de aquesta obra reparadora de
justicia procedeix de l' altra banda del Pirineu, serà
precis que diguem á la senyora que allí impera:

—Sra. República, per favor: deixis veure tot so-
vint.

**

Consternació general: crits, esglays: senyoras que
's desmayan, senyors que fugen.

Un lance inesperat.

**

Pero tot d' una comensan á sonar tiros.

¿Es que 'l toro y 'l tigre portavan mauser?

No senyors. Els autors dels disparos eran els mi-
quelets, com si diguessim els mossos d' esquadra
guipuzcoans, que sense pensar-hi un moment fe-
yen foc sobre las fieras, ab tanta oportunitat, que
les balas de rebot, anavan á parar en els tendidos.

Conseqüències de la fuselleria: no mes que una
veintena de ferits, entre 'ls quals s' hi contan el
diputat Urquijo, el marqués de Pidal y un enginyer.

Consolinen aquests ilustres senyors, pensant que
'ls han tractat com obrers que s' haguessin declarat
en huelga.

Y després de tot, una huelga ó una juerga ¿que
te més?

**

Ab lo succeixit queda plenament evidenciat, que
no hi ha res mes oportú, com que la forsa pública
gasti mauser per tot dia.

Mentrels el mauser matava obrers, era una gran
arma.

Ara que mata aristòcrates, casi 'm decideixo á

dimecres qu' es el seu sant
li regalo un automòbil.

Si del mon de cop y volta
ne suprimissim la llana,
¡ay pobres capellanets,
que la ballarfan magrel

Pels mars de la bona fé
vigila, vigila forsa,
que molts barcos, de confiats,
se'n han anat á las rocas.

Hi entregat el cos á un metge
y l' ànima á un capellà:
si entre tots dos no 'm revertan,
ja serà casualitat.

La esquadra espanyola va
á maniobrar pel Cantàbric...
(La esquadra, vol dir tres bòts,
set esclops vells y dos gànguils.)

Un qu' està á punt de morirse
deya ahí ab molt bona sombra:
—Aquest estfu sí que 'm sembla
que l' aniré á passá á fora.

¿El teu pare 'm vol tirar
una gallada d' ayqua?... ¡Uva!
Dígal que ja ho pot fer...
¡El metge 'm' ha ordenat dutxas!

Els carrers del nostre poble
son lo més salat que hi ha:
quan no 'ls regan, tot es pols;
quan els regan tot es fanch.

¡Quin farsant! Ahí en un mítin
tot ho volfa cremar,
y avuy, á l' horxateria,
l' hi vist prenen un gelat.

Un militar se mirava
el termòmetre aquest dia,
y al véure pujar tants graus,
¡feya una cara més tristal...

¿Qué díus? ¿Que ha vingut un frare
y no t' ha demanat res?
O 'l frare no era tal frare,
ó tú no l' has entés bé.

Fem punt final, que aquest sol
no es gens bo per la canturia,
y ab tanta caló, amics meus,
hasta la guitarra 'm súa.

L. WAT

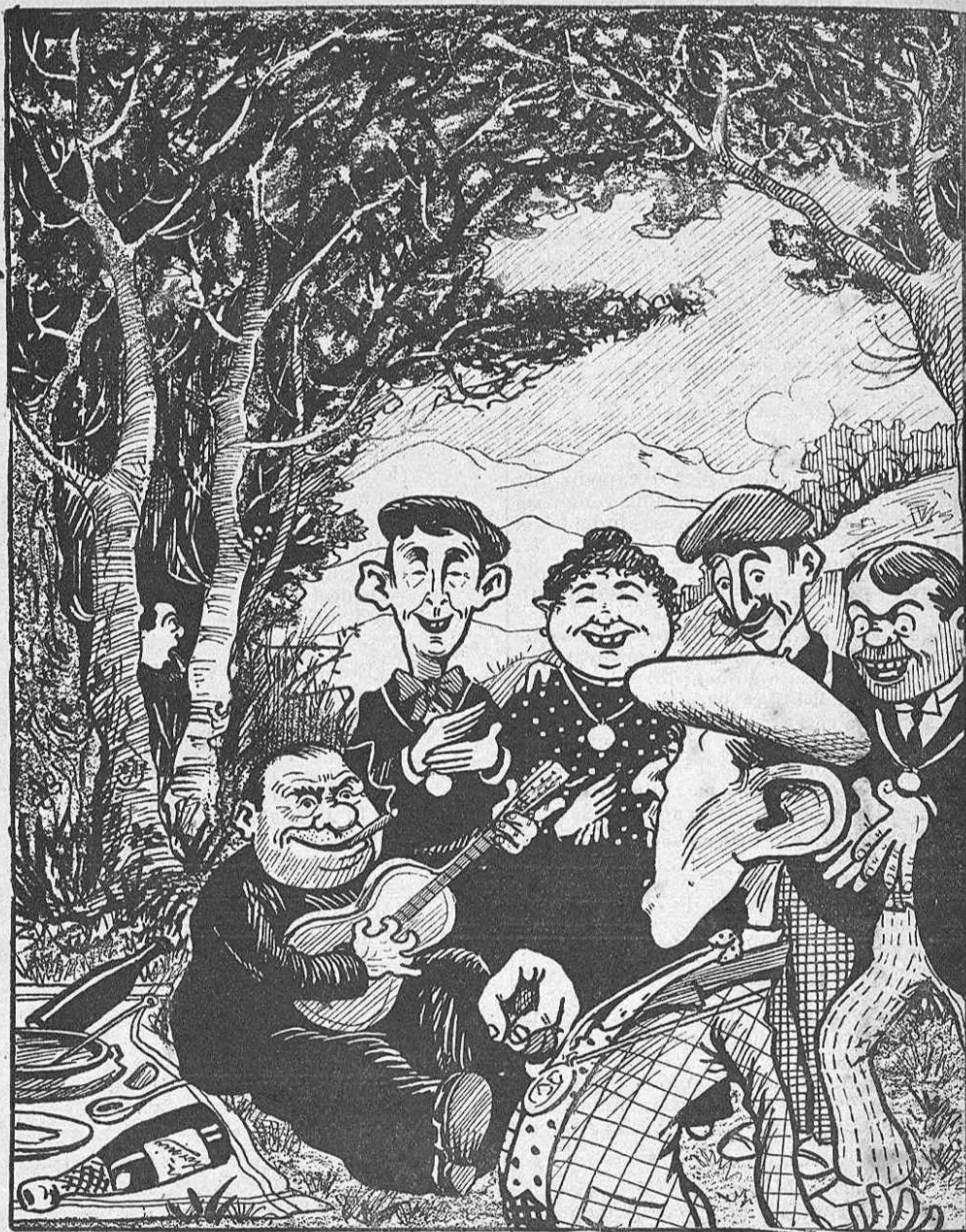
Un pagés que á Barcelona
van badarli un dia el cap,
diu que, mentímen quan dihem:
¡Aqui no val á badar!

Hi xiulat perque 'm vegessis,
t' has amagat y... vols creurer
qu' hi pensat: ja pots xiular,
ja, si l' ase no 't vol veure!

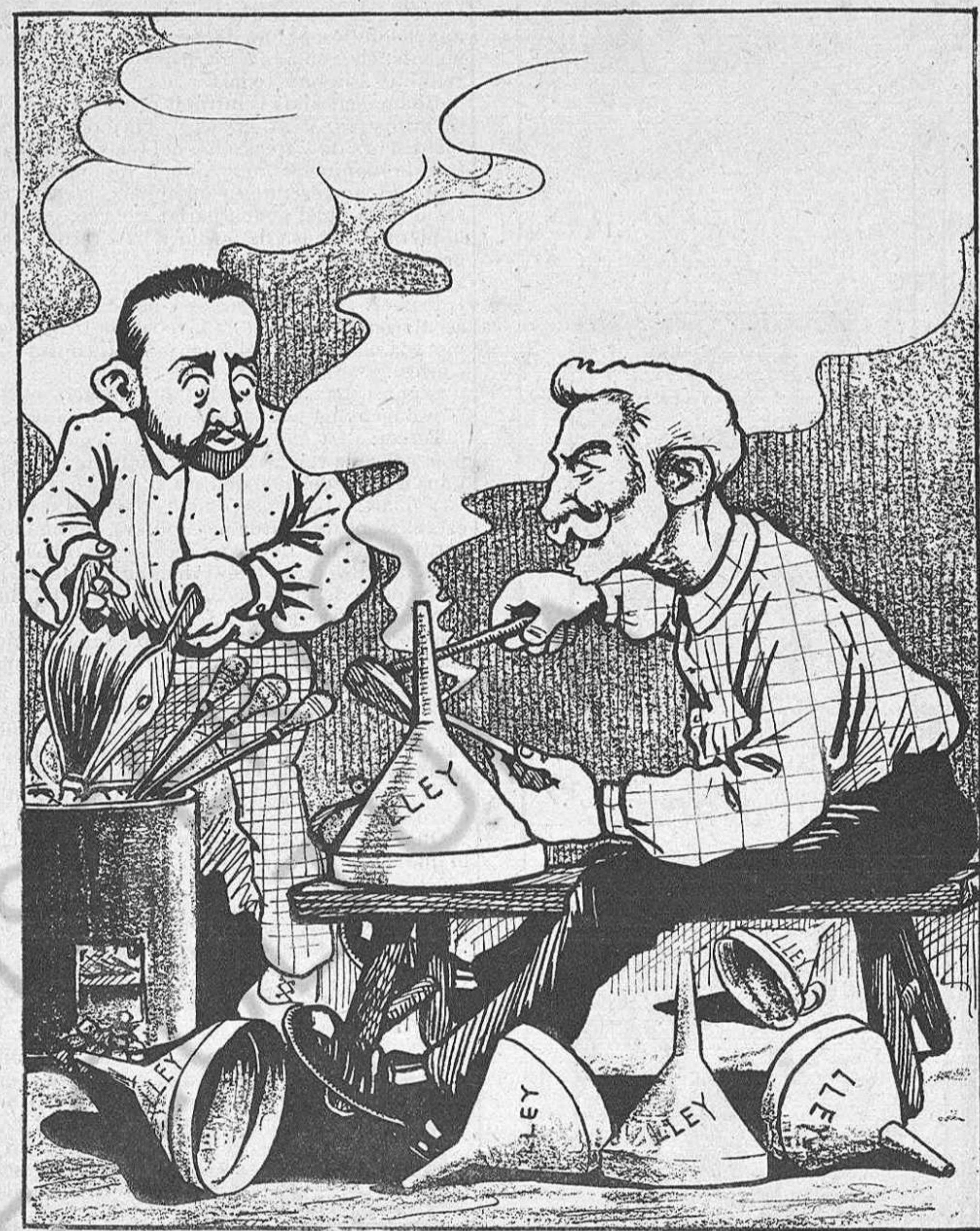
J. MONTABLIZ

Com qu' en Pau molt lluny vivia
del taller 'h

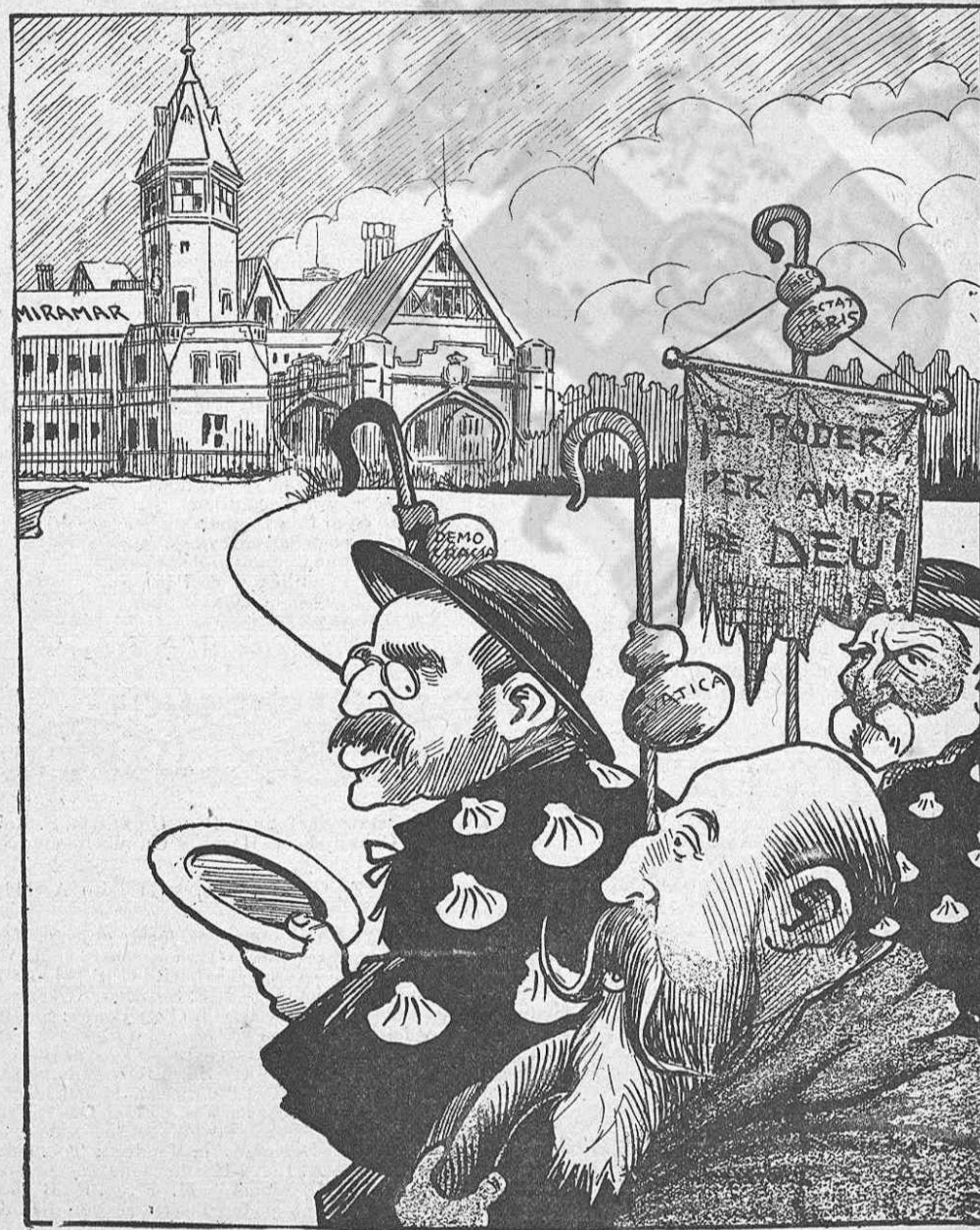
Profecías per aquest estiu

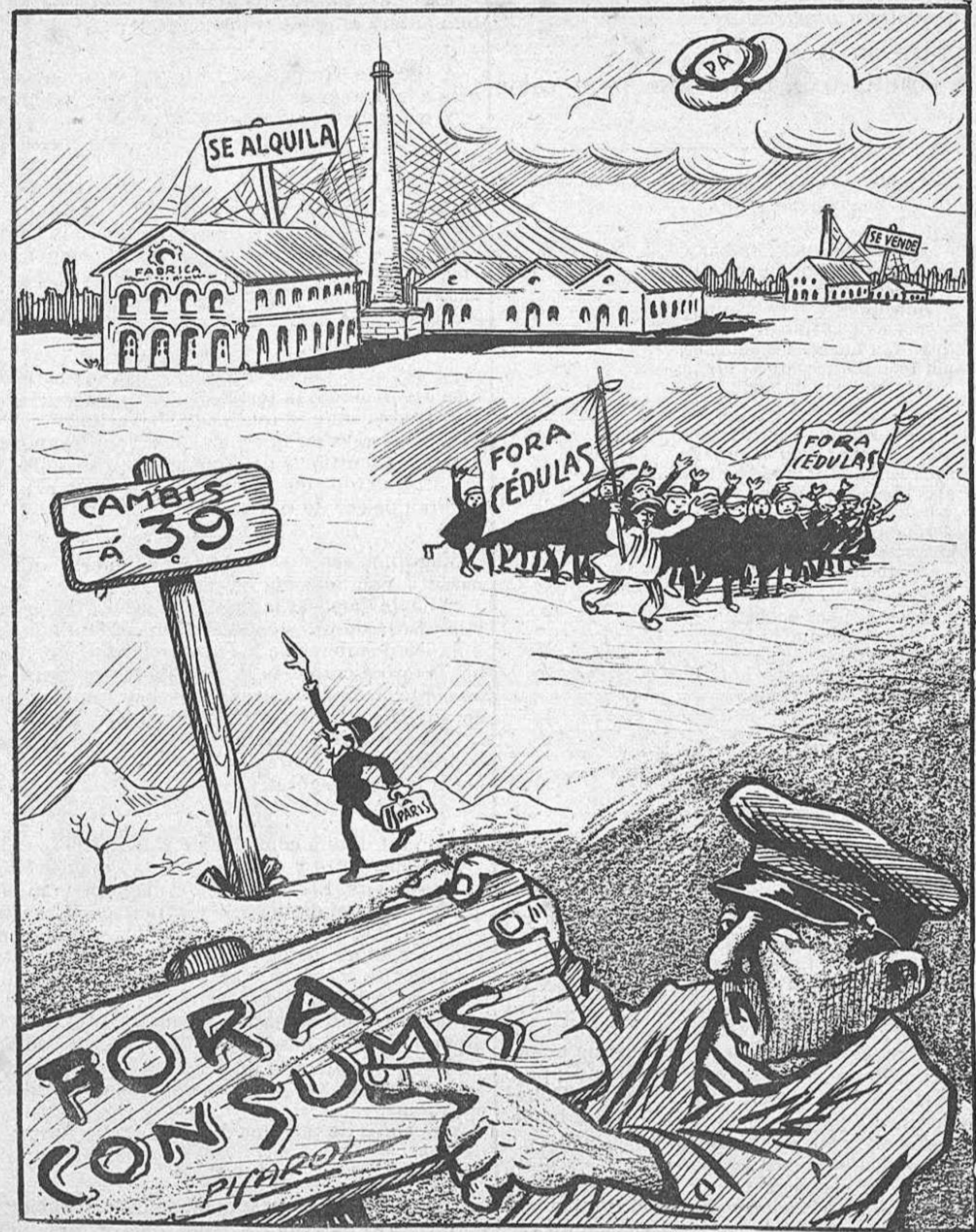
Els carlins se'n anirán á la montanya.

En Maura s' dedicarà al estudi y confecció de varias lleys novas.

Els demòcratas monárquichs farán una gran campanya d' oposició.

Y per totas parts brotarán gérmenes de prosperidad.